

Aneta Mikuła

Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Wynagrodzenie minimalne a ubóstwo, nierówności dochodowe i bezrobocie w Polsce

Wstęp

Wynagrodzenie minimalne to najniższe wynagrodzenie, jakie można zapłacić pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy [Ustawa... 2002].

Wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę w Polsce jest corocznie przedmiotem negocjacji w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Członkami Komisji Trójstronnej są: przedstawiciele rządu, imiennie wskazani przez premiera, przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych oraz przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców. Negocjacje te corocznie przypominają o sporze dotyczącym sensu istnienia tej regulacji na rynku pracy i określenia optymalnej wysokości. Spór ten wynika z dwóch wymiarów: ekonomicznego i społecznego. Zwolennicy podnoszenia wynagrodzenia minimalnego podkreślają jego rolę w ograniczaniu ubóstwa i zmniejszaniu nierówności dochodowych, z kolei przeciwnicy podkreślają skutki ekonomiczne w postaci wzrostu kosztów pracy i spadku zatrudniania osób je pobierających [Szarfenberg 2014].

Celem opracowania była analiza związku między wysokością wynagrodzenia minimalnego a wielkością ubóstwa i poziomem nierówności dochodowych oraz stopą bezrobocia w Polsce w latach 2003–2014. Do analizy wykorzystano dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Eurostatu.

Istota wynagrodzenia minimalnego

Wynagrodzenie minimalne obowiązuje w większości państw europejskich, przy czym sposoby jego ustalania oraz specyficzne regulacje bywają różne. Mimo tego wynagrodzenie to wykazuje wiele wspólnych cech w różnych krajach [Jacukowicz 2000]. W niektórych krajach Unii Europejskiej nie istnieje pojęcie wynagrodzenia minimalnego w ramach ustawy, ponieważ jest ono ustalane poprzez negocjacje między pracodawcami i pracownikami oddzielnie w różnych branżach. W wielu krajach OECD minimalne wynagrodzenie ustalane jest jedynie przez rząd lub w wyniku rekomendacji komisji trójstronnych. W większości krajów OECD wynagrodzenie minimalne ustalane jest na podstawie konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy. W niektórych krajach minimalne wynagrodzenie jest zróżnicowane regionalnie, z uwzględnieniem sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W Polsce wynagrodzenie to ustalane jest od 1956 roku. Od 1 stycznia 2003 roku jego wysokość reguluje ustawa, zgodnie z którą wynagrodzenie jest corocznie ustalane przez Komisję Trójstronną ds. Społeczno-Gospodarczych lub rząd, jeśli komisja nie jest w stanie określić jego poziomu w wymaganym terminie [Ustawa... 2002]. Wysokość minimalnego wynagrodzenia wzrasta w danym roku w stopniu nie niższym niż prognozowany wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Dodatkowo, jeśli w pierwszym kwartale roku, w którym odbywają się negocjacje, wysokość minimalnego wynagrodzenia jest niższa od połowy wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, to wzrost obejmuje dodatkowo 2/3 prognozowanego wskaźnika realnego przyrostu PKB.

Ekonomicznym celem wprowadzenia minimalnego wynagrodzenia jest:

- opłacanie pracy prostej, nieuciążliwej, wykonywanej w normalnych warunkach;
- ustalanie minimalnego punktu wyjścia do ustalania wyższych stawek przysługujących za prace odpowiednio trudniejsze;
- wpływ na rozpiętość płac poprzez kształtowanie dolnej granicy hierarchii wynagrodzeń [Ocena... 2006, s. 6].

Funkcje wynagrodzeń minimalnych najczęściej rozpatruje się w dwóch kategoriach: społecznej i ekonomicznej. Płace stanowią koszt dla pracodawcy, który wpływa na konkurencyjność przedsiębiorstwa i na rynek pracy. W kontekście społecznym traktuje się wynagrodzenie minimalne jako instrument przeciwdziałający nadmiernej eksploatacji pracowników, ograniczania ubóstwa oraz zmniejszania nierówności dochodowych [Kłos 2005, Dańska-Borsiak 2014].

Wzrost wynagrodzenia minimalnego oznacza podniesienie wynagrodzenia wszystkim pracownikom, którzy je otrzymują, a także pracownikom, którzy zarabiali nieco powyżej minimum. Ekonomiczne spojrzenie na ten fakt szuka

odpowiedzi na pytanie – czy takie działanie zmniejszy poziom zatrudnienia. Na podstawie klasycznego modelu popytu na pracę można wywnioskować, że jeśli pracownicy otrzymują wynagrodzenie na poziomie produktywności krańcowej, to wzrost poziomu wynagrodzenia bez zmian w produktywności spowoduje zwolnienie tej części pracowników, których wartość krańcowego produktu pracy jest poniżej wyższego poziomu wynagrodzenia minimalnego. Inne, nieklasyczne modele opisujące rynek pracy, np. teoria płacy efektywnej [Leibenstein 1957; Solow 1979; Golnau 2012] nie zakładają takich skutków wzrostu poziomu wynagrodzenia minimalnego, a nawet przy pewnych warunkach oczekuje się wzrostu zatrudnienia.

Potencjalne skutki wzrostu wynagrodzenia minimalnego na rynku pracy są podstawowym argumentem przeciwników tej kategorii. Jednak badania empiryczne nie dają odpowiedzi na pytanie o kierunek i siłę związku między jego wzrostem a poziomem zatrudnienia. Wielu badaczy światowych pokazuje niewielkie, ujemne powiązanie tych kategorii [Brown i in. 1982; Burkhauser i in. 2000; Lemos 2004; Neumark i Wascher 2004; Doucouliagos i Stanley 2008]. Wielu badaczy nie stwierdza jednak istotnych negatywnych skutków podwyższenia minimalnej zapłaty za pracę [Blázquez, Llorente i Moral 2009; Butcher, Dickens i Manning 2012]. Istnieją również badania stwierdzające, że wzrost wysokości wynagrodzenia minimalnego przyczynia się do wzrostu zatrudnienia [Card i Krueger 1995; Brown 1999; Dickens i in. 1999; De Fraja 1999].

W krajach Unii Europejskiej oraz OECD prowadzone są liczne badania nad związkiem między wynagrodzeniem minimalnym a rynkiem pracy. Badania te pokazują niewielki negatywny lub niewielki wpływ wynagrodzenia minimalnego na poziom zatrudnienia. Grupy najbardziej dotknięte negatywnymi skutkami istnienia minimalnego wynagrodzenia to: osoby młode, pracownicy o niskich kwalifikacjach i długotrwale bezrobotni. Występują również regionalne różnice w efektach wprowadzenia wynagrodzenia minimalnego. Ogólnie jego wpływ na zatrudnienie i ubóstwo zależy przede wszystkim od istnienia rozwiązań systemu podatkowego oraz transferów społecznych wpływających na polepszenie sytuacji osób pobierających minimalne wynagrodzenie [European...2015].

W Polsce również prowadzone były badania empiryczne, które głównie dotyczyły wpływu wynagrodzenia minimalnego na rynek pracy. Na ogół dostarczają one argumentów, że wynagrodzenie to nie sprzyja tworzeniu miejsc pracy, jednak zależności te nie są silne [Bukowski 2005; Ruzik 2007]. Jacukowicz [2007] wskazuje wręcz na brak wpływu wynagrodzenia minimalnego na bezrobocie, dodatkowo podważa zasadność jego regionalnego zróżnicowania. Silniejsze ujemne zależności można zaobserwować wśród młodych osób pracujących [Borkowska 1999; Dańska-Borsiak 2014] i osób o niskich kwalifikacjach [Przybyła i Rutkowski 2002].

Wśród głównych przyczyn stosunkowo niewielkiego związku wynagrodzenia minimalnego i zatrudnienia wymienia się: nieliczne grupy osób, dla których wynagrodzenie minimalne ma znaczenie, niewielką elastyczność popytu na pracę w krótkim okresie, zawieranie umów innych niż o pracę oraz możliwość wystąpienia monopsonu [Bukowski 2005].

Kwestia zróżnicowania wynagrodzenia minimalnego również pojawia się w badaniach empirycznych. Według szacunków Przybyły i Rutkowskiego [2002], w połowie lat dziewięćdziesiątych w województwach o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego, podwyższeniu wynagrodzenia minimalnego o 10% towarzyszył wzrost stopy bezrobocia o ok. 3 p.p. Badania Majchrowskiej i Żółkiewskiego [2012] również potwierdziły te wnioski.

Sporne kwestie dotyczące spełniania społecznej funkcji wynagrodzenia minimalnego dotyczą kilku zagadnień. Jedno z nich to efektywność w zwalczaniu ubóstwa oraz nierówności dochodowych. Światowe badania empiryczne wskazują na słabą zależność między wzrostem wynagrodzenia minimalnego a redukcją ubóstwa [Burkhauser, Couch i Wittenberg 1996; Card i Krueger 1995; Neumark, Schweitzer i Wascher 2004]. Card i Krueger [1995] twierdzą, że jednym z ważnych powodów tej słabej relacji jest fakt, że w wielu ubogich rodzinach nikt nie pracuje, i dla tych rodzin wyższe minimalne wynagrodzenie jest nieistotne. Neumark i Wascher [2002] zauważyli, że podwyżki mogą zwiększyć prawdopodobieństwo ucieczki rodzin ze sfery ubóstwa, a z drugiej strony mogą również zwiększyć liczbę rodzin, które do tej pory nie były ubogie, a z powodu redukcji zatrudnienia czy też ograniczania liczby przepracowanych godzin znajdują się w sferze ubóstwa, co potwierdziły wyniki kolejnych badań [Neumark, Schweitzer i Wascher 2004].

W badaniach w Wielkiej Brytanii przeważa pogląd, że wynagrodzenie minimalne nie wywiera znaczącego wpływu na zatrudnienie, ale istotnie oddziałuje na zmniejszenie nierówności płacowych [Butcher i in. 2012]. W Polsce Nagaj [2013] wykazał ujemną korelację między wysokością wynagrodzenia minimalnego a poziomem nierówności dochodowych.

Wysokość wynagrodzenia minimalnego w Polsce

Dosyć wysoki poziom wynagrodzenia minimalnego w Polsce jest wynikiem jego szybkiego wzrostu przede wszystkim w ostatnich latach. W okresie 2003–2014 wynagrodzenie minimalne wzrosło ponad dwukrotnie, z 800 do 1680 zł (tab. 1). Dynamika zmian w analizowanym okresie była zróżnicowana. Do 2007 roku, wynagrodzenie minimalne rosło wolniej niż przeciętne, a ich relacja zmniejszyła się z 36 do 34%. Najwyższy wzrost najniższego wynagrodzenia przypadł na lata 2008–2009 (odpowiednio o 20 i 13% rocznie). W tym czasie

Tabela 1

Poziom wynagrodzenia minimalnego i przeciętnego [zł] oraz dynamika ich zmian w Polsce w latach 2003–2014

Wyszczególnienie	Minimalne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł]	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł]	Dynamika zmian wynagrodzenia minimalnego	Dynamika zmian wynagrodzenia przeciętnego
			rok poprzedni = 100	
2003	800	2201	–	–
2004	824	2290	103,0	104,0
2005	849	2380	103,0	104,0
2006	899	2477	105,9	104,1
2007	936	2691	104,1	108,6
2008	1126	2944	120,3	109,4
2009	1276	3103	113,3	105,4
2010	1317	3225	103,2	103,9
2011	1386	3400	105,2	105,4
2012	1500	3522	108,2	103,6
2013	1600	3650	106,7	103,6
2014	1680	3783	105,0	103,7

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS oraz MPiPS.

udział wynagrodzenia minimalnego w przeciętnym zwiększył się do 41%. Kolejne dwa lata analizy charakteryzowały się podobnym wzrostem zarówno wynagrodzenia minimalnego, jak i przeciętnego. Od 2012 roku można zaobserwować szybsze tempo wzrostu wynagrodzenia minimalnego, a jego udział w wynagrodzeniu przeciętnym ponownie wzrósł do 44% w 2014 roku.

Warto zauważyć, że wynagrodzenie przeciętne jest zróżnicowane terytorialnie [Adamczyk 2013], w przeciwieństwie do minimalnego. Oznacza to, że w niektórych częściach kraju ich relacja może być większa lub mniejsza niż średnio w kraju. Zróżnicowanie regionalne przeciętnych wynagrodzeń jest jeszcze większe na poziomie powiatów, co również wpływa na wartość uproszczonego współczynnika Kaitza¹. W 2012 roku kształtował się on od 23 do 64%, a w prawie 31% powiatów przekroczył 50% [Żółkiewski i in. 2013]. Jest to ważny aspekt z punktu widzenia oddziaływania wynagrodzenia minimalnego na rynek pracy.

Dodatkowo wysokość wynagrodzeń przeciętnych publikowanych przez GUS dotyczy jednostek zatrudniających powyżej 9 osób. W mikroprzedsiębiorstwach średnie wynagrodzenia były w 2014 roku o 40% niższe. Można zatem przypuszczać, że w rejonach, gdzie małe przedsiębiorstwa są głównymi pracodawcami, każde podniesienie minimalnej ceny pracy może istotnie wpłynąć na lokalny rynek pracy.

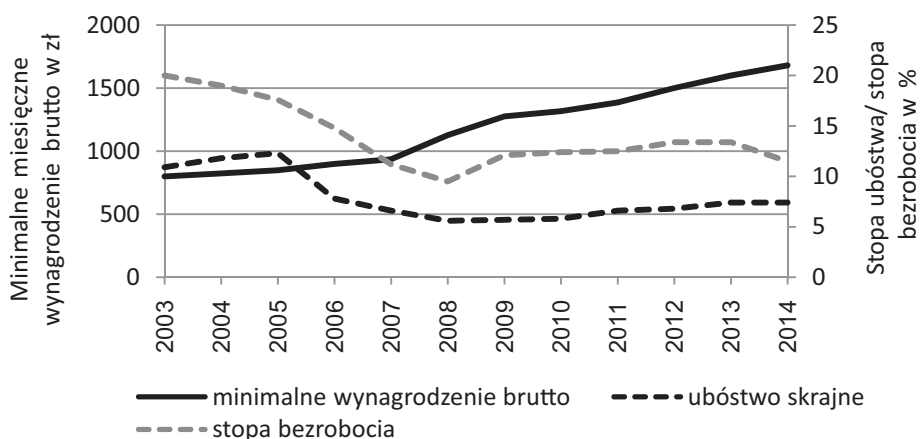
¹ Uproszczonego współczynnika Kaitza obliczany jest jako relacja płacy przeciętnej [Suchecki 1999].

Wynagrodzenie minimalne a ubóstwo skrajne

Ponieważ wynagrodzenie minimalne ma z założenia zmniejszać zarówno ubóstwo absolutne, jak i relatywne (czyli nierówności dochodowe), zagadnienia te należy analizować oddzielnie.

Niewielką skuteczność redukowania ubóstwa przez wzrost wynagrodzenia minimalnego pokazuje rysunek 1. W latach 2003–2014 wynagrodzenie minimalne rosło dynamicznie, jednak zmniejszenie sfery ubóstwa skrajnego było dość duże jedynie w latach 2003–2008. Widać również, że tendencje spadku zasięgu ubóstwa skrajnego są zdecydowanie bardziej zbliżone do tendencji w kształtowaniu się stopy bezrobocia. Może to wynikać z faktu, że grupą, która najbardziej powinna korzystać z podniesienia wynagrodzenia minimalnego jest grupa pracowników i ich rodzin. Ubóstwo natomiast w największym stopniu dotyka rodzin, w których znajdują się osoby bezrobotne.

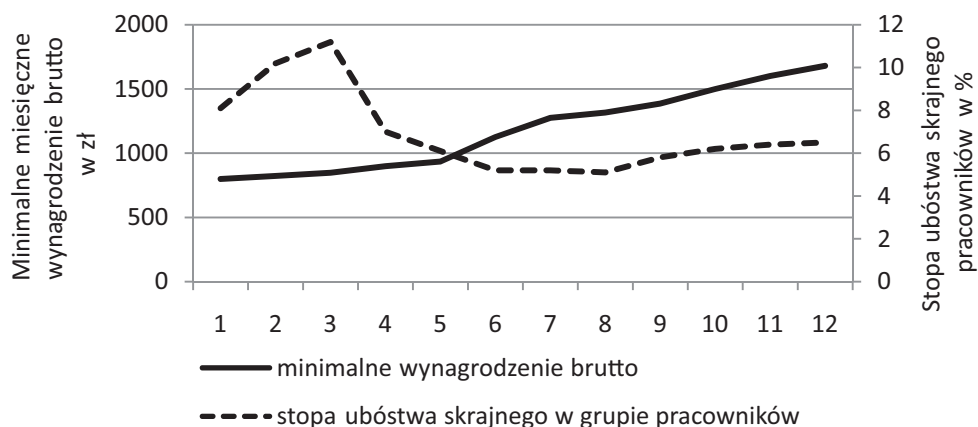
Na rysunku 2 można zobaczyć, że ograniczanie ubóstwa skrajnego przez wynagrodzenie minimalne w grupie pracowników również nie wykazuje dużej efektywności. Zjawisko to może być spowodowane dwoma faktami. Po pierwsze wynagrodzenie minimalne dotyczy jednego pracownika, natomiast żyje on w gospodarstwie domowym o różnej wielkości i składzie demograficznym,

Rysunek 1

Poziom minimalnego miesięcznego wynagrodzenia [zł], stopa bezrobocia rejestrowanego [%] oraz stopa ubóstwa skrajnego [%] w Polsce w latach 2003–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 2

Poziom minimalnego miesięcznego wynagrodzenia [zł] oraz stopa ubóstwa skrajnego w grupie pracowników [%] w Polsce w latach 2003–2014

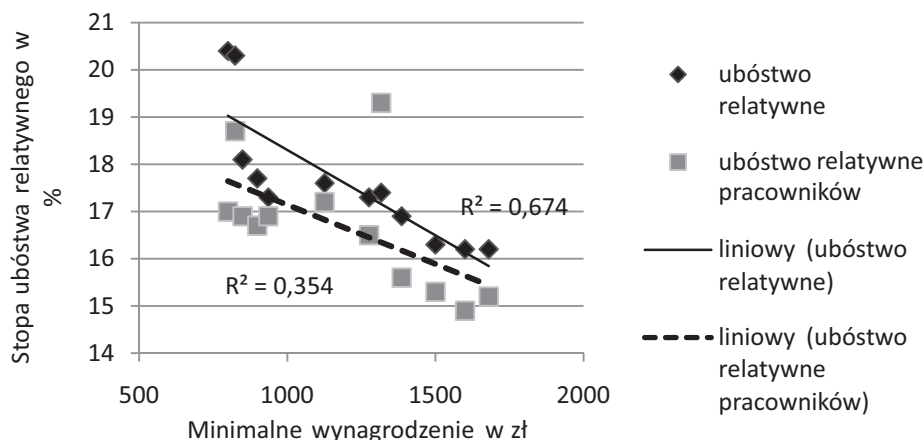
Źródło: Jak na rys. 1.

a skład ten decyduje o sytuacji ekonomicznej całej rodziny. Po drugie natomiast dane pokazują, że tylko niewielki odsetek osób, pobierających wynagrodzenie minimalne żyje w gospodarstwach domowych znajdujących się w ubóstwie, co ogranicza skuteczność tego narzędzia.

Wynagrodzenie minimalne a ubóstwo relatywne i nierówności dochodowe

Ograniczanie ubóstwa relatywnego przez podnoszenie wynagrodzenia minimalnego ma swoje uzasadnienie teoretyczne. Ubóstwo relatywne odnosi sytuację ubogich do przeciętnego poziomu życia w danym kraju. Za relatywnie ubogie w Polsce uznaje się rodziny, których ekwiwalentne wydatki nie przekraczają 50% średnich wydatków ekwiwalentnych ogółu gospodarstw domowych.

W analizowanych latach w Polsce można było zaobserwować zmniejszenie się ubóstwa relatywnego przy jednoczesnym wzroście wynagrodzeń minimalnych (rys. 3). Jednak, co ciekawe, relacje te są większe w przypadku ubóstwa relatywnego dla ogółu społeczeństwa, a mniejsze przy analizie w grupie pracowników. Może to świadczyć o tym, że do zmniejszenia zagrożenia ubóstwem relatywnym nie przyczynił się w dużym stopniu wzrost wynagrodzenia minimalnego, a inne czynniki.

Rysunek 3

Stopy ubóstwa relatywnego ogółem i w grupie pracowników w relacji do minimalnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce w latach 2003–2014

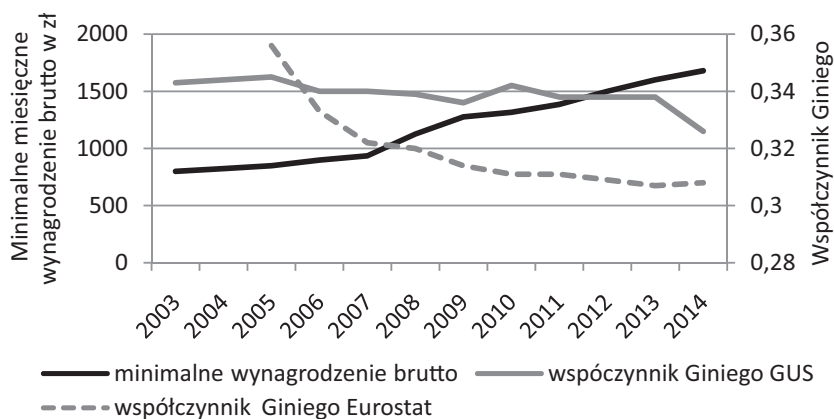
Źródło: Jak na rys. 1.

Poziom nierówności dochodowych w społeczeństwie najczęściej mierzy się za pomocą współczynnika Giniego. Informuje on o stopniu koncentracji określonych dóbr (dochodów) w społeczeństwie. Przyjmuje wartości przedziału $<0, 1>$. Niższa wartość współczynnika świadczy o bardziej równomiernym podziale dochodów w społeczeństwie². Zgodnie z danymi Eurostatu rozwarstwienie dochodów w Polsce w latach 2005–2014 znacznie się zmniejszyło, wartość współczynnika Giniego w 2014 roku wyniosła 0,308 wobec 0,356 w 2005 roku (rys. 4).

Zjawisko to potwierdza kształtowanie się wartości wskaźnika kwintylowego zróżnicowania dochodów, który zmniejszył się z 6,6 w 2005 roku do poziomu 4,9 w 2014 roku. Oznacza to, że w ostatnim roku analizy 20% najbogatszych gospodarstw domowych osiągnęło dochody 4,9 razy większe niż 20% gospodarstw o najniższych dochodach. Zmiany te nie zostały natomiast potwierdzone w badaniach GUS, w których nie stwierdzono znacznego zmniejszenia rozwarstwienia dochodów. Nie można zatem sformułować jednoznacznych argumentów o pozytywnym wpływie wzrostu wynagrodzenia minimalnego na nierówności dochodowe w Polsce w analizowanym okresie.

Biorąc jednak pod uwagę współczynnik Giniego w całym społeczeństwie oraz w grupie pracowników i określając relacje między współczynnikiem

² Najbardziej popularne źródła dotyczące poziomu nierówności dochodowych w Polsce to wyniki „Badania budżetów gospodarstw domowych” GUS oraz „European Union Statistics on Survey of Income and Living Conditions” (EV-SILC) Eurostatu. Dane te różnią się między sobą, co wynika z zastosowanej metodologii badań, dlatego w artykule przedstawiono wyniki badań prowadzonych zarówno przez GUS, jak i Eurostat.

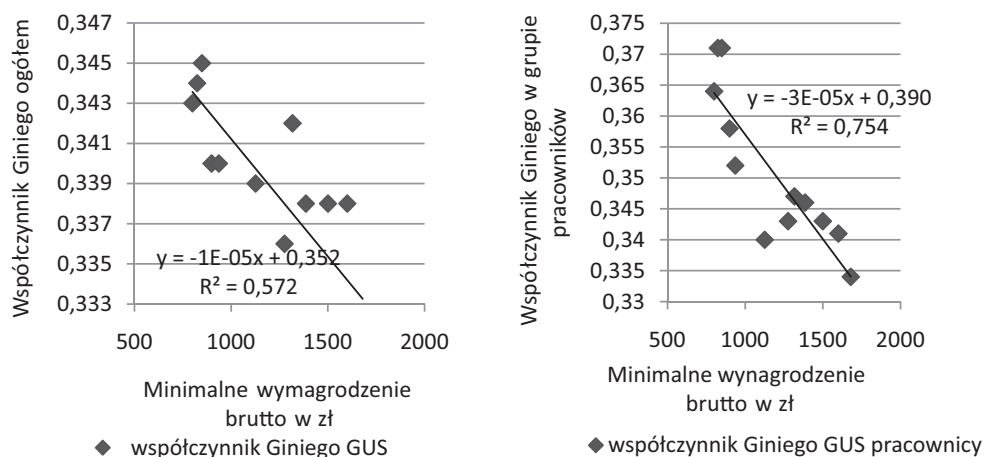

Rysunek 4

Minimalne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] i współczynnik Giniego w Polsce w latach 2003–2014

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Eurostat i GUS.

a minimalnym wynagrodzeniem, można zauważyć, że w grupie pracowników zmniejszenie nierówności dochodowej było w większym stopniu wytłumaczone zmianami poziomu wynagrodzenia minimalnego niż w całym społeczeństwie (współczynnik determinacji wyniósł 0,75 dla grupy pracowników i 0,57 dla całego społeczeństwa) – rysunek 5. Można zatem wnioskować, że wzrost wyn-

Rysunek 5

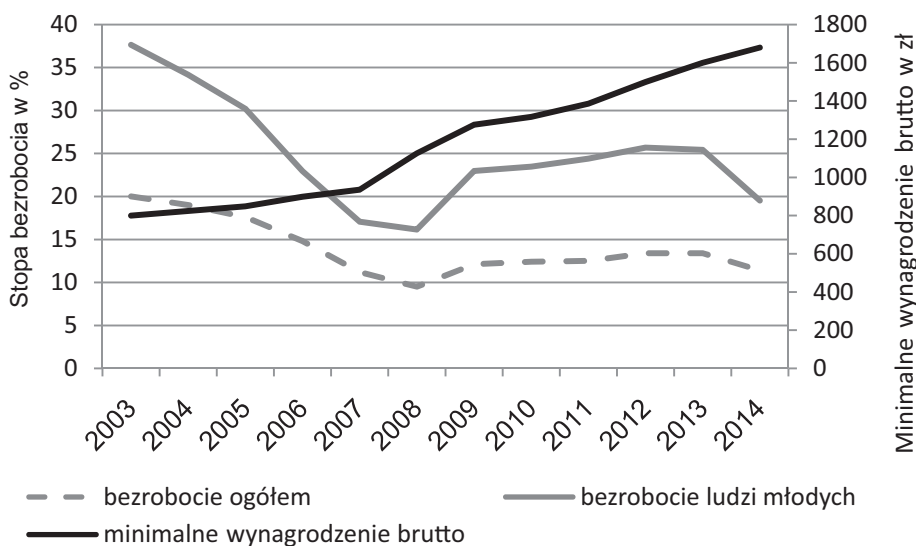
Relacja współczynnika Giniego oraz minimalnego miesięcznego wynagrodzenia brutto [zł] w Polsce ogółem oraz w grupie pracowników w latach 2003–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

grodenia minimalnego mógł przyczynić się do zmniejszenia nierówności dochodowych w grupie pracowników.

Wynagrodzenie minimalne a bezrobocie

Istotną kwestią oceniającą wpływ na warunki życia ludności jest określenie zależności między wynagrodzeniem minimalnym a poziomem bezrobocia. Bezrobocie jest jednym z podstawowych czynników zwiększających ryzyko popadnięcia w biedę. Analiza wysokości wynagrodzenia minimalnego oraz stopy bezrobocia nie daje podstaw do wnioskowania o negatywnym wpływie tego pierwszego na poziom bezrobocia. W latach 2003–2008, mimo wzrostu wynagrodzenia minimalnego, stopa bezrobocia zmniejszała się. W kolejnych latach zaobserwowano wzrost bezrobocia, jednak mogło być to spowodowane ogólną sytuacją w gospodarce Polski, w tym spowolnieniem wzrostu gospodarczego. Większą dynamiką wzrostu od 2008 roku charakteryzowała się stopa bezrobocia osób w wieku 15–24 lata. Wydaje się, że pogarszające się warunki na rynku pracy w największym stopniu dotyczą pracowników młodych, a wzrost wynagrodzenia minimalnego mógł dodatkowo przyczynić się do pogorszenia ich sytuacji. Jednak określenie dokładnej zależności między wzrostem poziomu wynagrodzenia minimalnego a zwiększaniem się stopy bezrobocia w tej grupie wiekowej wymaga dodatkowych analiz.

Rysunek 6

Minimalne wynagrodzenie brutto [zł] i stopa bezrobocia ogółem oraz osób w wieku 15–24 lata [%] w Polsce w latach 2003–2014

Źródło: Jak rys. 1.

Podsumowanie

Konsekwencje wprowadzenia wynagrodzeń minimalnych dotyczą sfery ekonomicznej i społecznej. Wzrost kosztów pracy i ograniczenie zatrudnienia, a także zmniejszenie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, a z drugiej strony ograniczanie ubóstwa i nierówności dochodowych to główne argumenty przeciwników i zwolenników tego typu regulacji na rynku pracy. Analizy empiryczne dotyczą głównie ekonomicznych konsekwencji podwyższania wynagrodzenia minimalnego i w większości nie potwierdzają teoretycznych rozważań na ten temat. Nie określono jednoznacznie kierunku i siły związku między wzrostem wynagrodzenia minimalnego a poziomem zatrudnienia czy bezrobocia, nie tylko w Polsce, ale i na świecie. W Polsce ta słaba zależność może wynikać zarówno z dość niskiego poziomu wynagrodzenia minimalnego, jak również niskiej wartości współczynnika Kaitza. Wartość tego współczynnika jest jednak zróżnicowana terytorialnie, a analizy na poziomie kraju mogą pomijać ważne kwestie regionalne czy lokalne.

Ocena społecznej funkcji wynagrodzeń minimalnych dotyczy głównie efektywności redukcji ubóstwa i nierówności dochodowych. Analiza pokazała, że ta skuteczność jest niewielka. Ograniczenie ubóstwa skrajnego wiązało się w dużej mierze ze spadkiem stopy bezrobocia, a nie wzrostem wynagrodzenia minimalnego. Chcąc zatem skutecznie zmniejszać sferę ubóstwa, należałoby stosować bardziej adekwatne instrumenty, np. związane z systemem podatkowym oraz systemem transferów społecznych. Wynagrodzenie minimalne dotyczy bowiem osób, które posiadają pracę, a głównym czynnikiem zwiększającym zagrożenie znalezienia się w sferze ubóstwa jest bezrobocie. W grupie pracowników również nie zaobserwowano wysokiej skuteczności ograniczania ubóstwa skrajnego przez podnoszenie wynagrodzenia minimalnego. Może to wynikać z faktu, że niewielki odsetek osób pobierających to wynagrodzenie żyje w gospodarstwach ubogich.

Na podstawie analizy nie można również sformułować jednoznacznie wniosku o pozytywnym wpływie wzrostu wynagrodzeń minimalnych na zmniejszenie nierówności dochodowych w społeczeństwie polskim.

Literatura

- ADAMCZYK P., 2013: *Przestrzenne zróżnicowanie poziomu i dynamiki zmian wynagrodzeń na obszarach wiejskich w Polsce*, Europa Regionum t. 16, s. 133–144.
- BLAZQUEZ M., LLORENTE R., MORAL J., 2009: *Minimum Wage and Youth Employment Rates in Spain: New Evidence for the Period 2000–2008*, Economic Analysis Working Paper Series, Universidad Autonoma de Madrid.
- BORKOWSKA S. (red.), 1999: *Wynagrodzenie godziwe. Koncepcja i pomiar*, IPISS, Warszawa.
- BROWN C., 1999: *Minimum Wages, Employment and the Distribution of Income*, Handbook of Labour Economics, vol. 3b, s. 2101–2163.
- BROWN C., GILROY C., KOHEN A., 1982: *The Effect of the Minimum Wage on Employment and Unemployment*, Journal of Economic Literature, vol. 20, s. 487–528.
- BUKOWSKI M. (red.), 2005: *Zatrudnienie w Polsce 2005*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- BURKHAUSER R.V., COUCH K.A., WITTENBURG D.C. 1996: "Who Gets What" from Minimum Wage Hikes: A Re-Estimation of Card and Krueger's Distributional Analysis in Myth and Measurement: The New Economics of the Minimum Wage, Industrial & Labor Relations Review, 49(3), s. 547–552.
- BURKHAUSER R.V., COUCH K.A., WITTENBURG D.C., 2000: *A Reassessment of the New Economics of the Minimum Wage Literature with Monthly Data from the Current Population Survey*, Journal of Labor Economics, vol. 18, nr 4, s. 653–680.
- BUTCHER T., DICKENS R., MANNING A., 2012: *Minimum Wages and Wage Inequality: Some Theory and an Application to the UK*, CEP Discussion Paper No 1177, Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, Londyn.
- CARD D., KRUEGER A.B., 1995: *Myths and Measurement: The New Economics of the Minimum Wage*, Princeton NJ, Princeton University Press.
- DAŃSKA-BORSIAK B., 2014: *Płaca minimalna a liczba młodych pracujących. Związki przyczynowe i prognozy wariantowe*, Ekonometria 4(46), s. 151–162.
- DOUCOULIAGOS H., STANLEY T.D., 2008: *Theory Competition and Selectivity: Are all economic facts greatly exaggerated?*, No. 06, Deakin University, Faculty of Business and Law, School of Accounting, Economics and Finance.
- DE FRAJA G., 1999: *Minimum Wage Legislation, Productivity and Employment*, *Economica*, vol. 66, nr 264, pp. 473–488.
- DICKENS R., MACHIN S., MANNING A., 1999: *The Effects of Minimum Wages on Employment: Theory and Evidence from Britain*, Journal of Labour Economics, vol. 17, s. 1–22.
- EUROPEAN COMMISSION 2015: *Learning exchange between Germany, Italy, Norway on 'Minimum wages in the framework of collective bargaining systems'* Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Brussels.
- GOLNAU W. 2012: *Teoria płacy efektywnej*, Zarządzanie i Finanse, Vol. 10, No. 2, Part 1.
- JACUKOWICZ Z. 2000: *Zróżnicowanie płac w Polsce, w krajach Unii Europejskiej i w USA*, IPISS, Warszawa.
- JACUKOWICZ Z. 2007: *Analiza minimalnego wynagrodzenia za pracę*, seria „Studia i Monografie”, IPISS, Warszawa.
- KŁOS B. 2005: *Płaca minimalna w państwach członkowskich Unii Europejskiej*, Kancelaria Sejmu Biuro Studiów i Ekspertyz, Warszawa.

- LEIBENSTEIN H. 1957: *The Theory of Underemployment in Backward Economies*, Journal of Political Economy, Vol. 65, No. 2, pp. 91–103.
- LEMOS S. 2004: *Political Variables as Instruments for the Minimum Wage*, IZA Discussion Paper No. 1136.
- MAJCHROWSKA A., ŻÓLKIEWSKI Z. 2012: *The impact of minimum wage on employment in Poland*, Investigaciones Regionales, nr 24, pp. 211–239.
- NAGAJ R. 2013: *Rola państwa w niwelowaniu nierówności dochodowych*. Studia Ekonomiczne/Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (139 Współczesne problemy ekonomiczne: polityka państwa a proces globalizacji), pp. 248–259.
- NEUMARK D., WASCHER W. 2002: *Do minimum wages fight poverty?*, Economic Inquiry 40(3), pp. 315–333.
- NEUMARK D., WASCHER W., 2004: *Minimum wages, labor market institutions, and youth employment: a cross-national analysis*, Industrial & labor relations review, 57(2), s. 223–248.
- NEUMARK D., SCHWEITZER M., WASCHER W. 2004: *Minimum wage effects throughout the wage distribution*, Journal of Human Resources, 39(2), pp. 425–450.
- Ocena funkcjonowania ustawy o minimalnym wynagrodzeniu*, 2006: Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, druk nr 1064.
- PRZYBYŁA M., RUTKOWSKI J., 2002: *Poland – Regional Dimensions of Unemployment*, [w:] B. Funck, L. Pizzati (red.), *Labor, Employment and Social Policy in the EU Enlargement Process. Changing Perspectives and Policy Options*, World Bank, Washington DC.
- RUZIK A., 2007: *Minimalne wynagrodzenie – analiza wpływu na zatrudnienie w Polsce*, Polityka Społeczna nr 1/2007, s. 5–9.
- SOLOW R.M. 1979: *Another Possible Source of Wage Stickiness*, Journal of Macroeconomics, Vol. 1, pp. 79–82.
- SUCHECKI B., 1999: *Narzędzia kształtowania dochodu godziwego w Polsce*, [w:] Borkowska S. (red.), *Wynagrodzenie godziwe. Koncepcja i pomiar*, IPISS, Warszawa.
- SZARFENBERG R., *Kontrowersje wokół podniesienia płacy minimalnej*, <http://rszarf.ips.uw.edu.pl/pdf/placmin.pdf> (data dostępu: 22.10.2015).
- Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. 2002, nr 200, poz. 1679).
- ŻÓLKIEWSKI Z., MAJCHROWSKA A., BRONIATOWSKA P., 2013: *Wynagrodzenie minimalne w Polsce. Czy powinno być zróżnicowane regionalnie?*, Studia BAS (4), s. 125–157.

Abstrakt

Wynagrodzenie minimalne jest instrumentem polityki płac, pociągającym za sobą zarówno ekonomiczne, jak i społeczne skutki. Zwolennicy wynagrodzenia minimalnego podkreślają jego rolę w ograniczaniu ubóstwa i zmniejszaniu nierówności dochodowych, z kolei przeciwnicy skupiają się na jego ekonomicznych skutkach, tj. wzroście kosztów pracy i spadku zatrudnienia. W artykule skupiono się na określeniu wpływu wynagrodzenia minimalnego na zmniejszenie ubóstwa

i nierówności dochodowych. Pierwsza część pracy zawiera definicje oraz ekonomiczne i społeczne funkcje wynagrodzenia minimalnego. W kolejnej części przedstawiono kształtowanie się wynagrodzenia minimalnego w Polsce w latach 2003–2014. Dalsza część artykułu podejmuje próbę oceny efektywności podwyższania wynagrodzenia minimalnego w zwalczaniu ubóstwa i zmniejszaniu nierówności dochodowych. Efektywność takiego rozwiązania jest znikoma, zarówno w odniesieniu do całego społeczeństwa, jak i do grupy społeczno-ekonomicznej, która najbardziej powinna korzystać z tych efektów, tj. pracowników.

Słowa kluczowe: ubóstwo, wynagrodzenie minimalne, nierówności dochodowe, bezrobocie

Relations between minimum wage and poverty, income inequality and unemployment in Poland

Abstract

The minimum wage is the wage policy instrument, entailing both economic and social consequences. Supporters of the minimum wage emphasize its role in reducing poverty and reducing income inequalities. In turn, opponents focus on its economic effects, ie. increase in labor costs and decline in employment. The article focuses on identifying the impact of the minimum wage on reducing poverty and income inequality. The first part contains definitions and the economic and social functions of the minimum wage. The next section presents changes in the minimal salary level in Poland and its relation to the average salary in the years 2003–2014. The rest of the article attempts to assess the effectiveness of raising the minimum wage in combating poverty and reducing income inequality. The effectiveness of this solution is minimal, both in terms of the whole society, as well as socio-economic group, which should benefit most from these effects, ie. employees.

Key words: poverty, minimum wage, income inequalities, unemployment